

Najvišje cene na ljubljanskem živilskem trgu veljavne od ponedeljka 1. februarja

Po dogovoru z zastopniki in zastopniki komitentov, pridelavcev in prodajalcev je mesni tržni urad Visokega komisarjata spet predložil najvišje cene za tržno blago v Ljubljani ter jih je ta odobril.

Z edikom VIII.2 št. 361/2-1943 V.s. komisarjata za Ljubljansko pokrajino veljajo za Ljubljano določene najvišje cene od ponedeljka 1. februarja 1943-XXI zjutraj dalje do objave novega cenika.

Najvišje cene, ki je po njih dovoljeno v Ljubljani prodajati v ceniku navedeno blago in ga plačevati, so naslednje:

Zelnate glave po 10 kg 2 L; rdeče zelje 2,25 L; k sio zelje 4 L; ohrovt 2,25 L; repa na drobno 1 L; repa na debelo 0,75; kisa repa 2,50 L; motvilce 12 L; radč 6 L; gojenj radč 10 L; spinacea 5 L; rdeča pesa 3 L; rdeči korenje brez zelenja 3 L; rumeno korenje 1,50 L; peteršilj 4 L; zelena 4 L; rumena koleraba 1,50 L; kolerabice 4 L; črna redkev 1,50; čebula 2 L; šalota 4 L; česen 8 L; osnaženi hren 4 L; jabolka

I. vrste, namizna, izbrana 5,70 L; jabolka II. vrste 5 L; kilogram suhega lipovega cvetja 18 L; jajca 2 L komad.

Kjer ni posebej naveden liter, veljajo cene za kilogram. Opozorjamo, da vse te cene veljajo samo za blago pridelano v Ljubljanski pokrajini, ker je za iz drugih pokrajin uvoženo blago v veljavni cenik za zelenjavo in sadje št. 1 na sinjem papirju. Posebno pa opozarjamo prodajalke in prodajalce, da mora biti po teh cenah naprodaj vse blago zdravo, otrebljeno in v takem stanju, kakor je opisano v ceniku. Vsa povrtnina mora biti osnažena in oprana, vendar pa ne več mickra, pač pa sveža.

Vse te najvišje dopustne cene in tudi vse nižje cene morajo biti vidno označene pri vsem v ceniku navedenemu blagu ne samo na Vodnikovem in Pogačarjevem, temveč tudi na živilskih trgih v Mostah, na Viču, na Sv. Jakoba trgu in v šiški, enako pa sploh pri vseh prodajalcih in prodajalcih po vsej mestni občini Ljubljani.

Delitev racioniranih živil v februarju 1943

Prehranjevalni zavod Visokega Komisarjata za Ljubljansko pokrajino sporoča: Meseca februarja 1943-XXI bodo dobili potrošniki sledeča racionirana živila:

1. Na navadno živilsko nakaznico (za vse potrošnike) dnevno 150 gr kruha ali 130 gr krušne moke ali 225 gr koruzne moke, 1.500 gr riža, 200 gr tetesin, 500 gr sladkorja, 100 gr svetlih maslač, 200 gr masla, 1 del olja, 100 gr mila, 200 gr fižola na odrezek A (samo na ljubljanske živilske nakaznice — izvzeti so zalagarji), 600 gr soli na odrezek B.

2. Na dodatno živilsko nakaznico SD I (za ročne delavce) dnevno 150 gr kruha ali 130 gr krušne moke ali 225 gr koruzne moke.

3. Na dodatno živilsko nakaznico SD I+II (za težke delavce) skupno: dnevno 250 gr kruha ali 217 gr krušne moke ali 375 gr koruzne moke, 500 gr riža, 100 gr tetesin.

4. Na dodatno živilsko nakaznico SD I+II+III (za najtežje delavce) skupno: dnevno 350 gr kruha ali 300 gr krušne moke ali 525 gr koruzne moke, 500 gr riža, 100 gr tetesin.

5. Na dodatno živilsko nakaznico GM A (za otroke do 3 let) 900 gr riža, 100 gr tetesin, 500 gr sladkorja, 750 gr marmelade za odrezek 74.

6. Na dodatno nakaznico GM B (za otroke od 3 do 9 let) 100 gr sladkorja, 1000 gr marmelade za odrezek 204.

7. Na dodatno nakaznico GM C (za mladino od 9 do 18 let) 100 gr sladkorja 1000 gr marmelade na odrezek 204, 50 gr kruha ali 42 gr krušne moke ali 75 gr koruzne moke.

8. Na dodatno bolniško nakaznico za kruh dnevno 100 gr kruha ali 83 gr krušne moke ali 150 gr koruzne moke.

Bolniški dodatki

Bolniški, ki so po predloženih zdravniških priporočilih upravičeni dobivati posebne dodatke racioniranih živil, bo bolniški osek mestnega preskrbovalnega urada delil bolniška nakazila samo dopolneno od 8. do 12. ure in v priložni Turjaške palače v Križankah. Gosposka ul. št. 15 po naslednjem razporedu:

Dne 1. do 5. februarja samo bolnikom.

Iz Hrvatske

Hrvatska fotografska razstava v Nemčiji. V okviru nemško-hrvatskega kulturnega sodelovanja je bila v mestni galeriji v Bochumu prirejena razstava hrvatske fotografije umetnosti. Razstavljenih je 200 slik 42 avtorjev.

Policijska straža je podrejena notranjemu ministrstvu. Po najnovejši zakonski odredbi je bila policijska straža na Hrvatskem ločena od ustaške milice in spet podrejena notranjemu ministrstvu.

Kuhinja za revne meščane v Tuzli. Na pobudo velikega župana je bil v Tuzli ustanovljen odbor za vzdrževanje kuhinje za siromašne meščane, ki je v kratkem času zbral toliko denarnih sredstev, da bo 200 siromašnih meščanov prejelo dva meseca brezplačno hrano.

Rojstva in smrti v Sisku. Po statističnih podatkih je bilo lani v Sisku 401 novorojenih nasproti 253 v prejšnjem letu. Lani je umrlo 309 meščanov, leto prej pa 230. Poročilo se je 116 parov, nasproti 189 v prejšnjem letu. V Sisku živi okoli 19.000 duš.

Banja Luka je dobila telefonsko in brezžično centralo. Te dni so pripeljali iz Zagreba v Banjo Luko tehnične naprave za avtomatsko telefonsko centralo in centralo za brezžično. Aparati bodo začasno montirali v poslopju stare pošte, dokler ne bo zgrajena nova poštna palača.

Lov na Hrvatskem. Kljub nepovoljnim razmeram daje lov na Hrvatskem letno okoli: 100 jelenov, 2000 srnjakov, 20.000 fazanov in 200.000 zajcev. Leta 1891, je dalo na Hrvatskem naslednji lovski plen: 166 jelenov, 1768 srnjakov, 26.013 zajcev, 2288 fazanov in 29.631 jerebice.

Muslimanski tisk na Hrvatskem. Prvi muslimanski časopis na hrvatskem ozemlju je bil ustanovljen leta 1859. v Sarajevu pod imenom »Bosnac in je bil oficijelni list turške uprave. Časopis je izhajal v hrvatskem jeziku. Med najvažnejše dandanes izhajajoče muslimanske liste spada poluradna hrvatska »Svijest«, ki je lepo in bogato opremljena in ima odlične sodelavce. Konec 19. stoletja izhajajoči politični tednik »Osvita« se je zlasti zavzemal za sodelovanje muslimanskih in katoliških Hrvatov. Mesečnik »Novi Behar«, ki je prejel izhajal pod imenom »Behar«, je literarni časopis. »Glasnik islamske verske zajednice« je mesečnik in ima značaj uradnega glasila vrhovne uprave hrvatske muslimanske cerkve, razen tega pa prinaša razprave o teoloških vprašanjih. Od časa do časa objavlja tudi prispevke v turškem in arabskem jeziku in pisavi. »El Hidajet« je posvečen predvsem verskim in vzgojnim vprašanjem. Svojega dnevnika hrvatski muslimani nimajo. V Sarajevu izhajajoči »Novi liste« ne moremo prištevati med muslimanske časopise, čeprav se mnogo ukvarja z mu-

Vaše razvedrilo
naj bo »Dobra knjiga«

Napredek higijene

X.

Bronhialni astma (pljučni krč) je bolezen, ki jo povzroča stalno draženje pljuč po škodljivih plinih. Bolezen je predvsem razširjena po mestnih stanovanjskih kasarnah, če mesto ne skrbi za zračno higieno, t.j. če ne določi posebne četrti za industrijo. Najbrže izvira pljučni krč od istih vzrokov (draženje pljuč po ostrih plinih).

Nemški profesor dr. Rudder je dognal, da se ponekod v Nemčiji (ravna) napravljajo pozimi cele zaporne plošče zastajajočega mrzlega zraka; skozi nje ne prodira niti sonce niti veter. Točno odgovarjajo tem zapornim ploščam se širijo nevarna obolenja, n.p. influenza, stenozne (zožitve, dušenja) pri difteriji in akutnih katarjih sopol. Tako obolenja ne nastopajo nad navedenimi zapornimi značilnimi ploskvami.

Kužna čreva obolenja (skupine tifusa, griža itd.) nastopajo v epidemijah z vročino (poleti, jeseni), predvsem v tropskem podnebju.

Vsa ta opazovanja nam dokazujejo, da so nekatere bolezni popolnoma ali veliko odvisne od kakovosti podnebja. Iz tega moramo sklepati, da podnebje ni indiferentno za naše zdravje. Res je sicer, da lahko ostanemo zdravi v vsakem podnebju, moramo pa poznati njegove nevarnosti in se proti njim primerno zavarovati. Vsi podnebni pojavi so po večini pravi lahko razumljivi. Zato se hitro lahko seznanimo s posameznimi sestavinami, ki napravljajo podnebje kakšnega kraja.

Razločujemo celinsko, obmorsko in gorsko podnebje.

Izredne važnosti v zdravstvenem pogledu je podnebje, ki nastaja v planinah. Vzpetine v gorah so različne, delajo ponekod stene, ki branijo pristop vetrovom. Zlasti so važne planinske stene, ki branijo pristop severnim in severovzhodnim vetrovom, torej tistim, ki so najbolj nevarni in povzročajo prehlade. To opazujemo jasno v naših planinah. Ponekod imamo cele in mogočne stene na severu, kraj pod temi stenami so popolnoma zavarovani pred mrzlimi vetrovi, so sončni zaradi svoje visoke lege pa v njih ne zastaja zrak, temveč je stalno vzvalovan. Tako bo vsakomur jasno, zakaj so tudi v planinah podnebja različna. Imamo tople in mrzle lege, imamo vetrovne in proti vetrovom zaščitene, sončne in mani sončne lege, nikjer pa ni zastajanja zraka kakor v dolinah, nikjer ne stoji pozimi megla ves dan v gorskih dolinah, ne določa se nikake zaporne ploskve mrzlega zraka.

V Tirolski Alpih je globoka gorska kotlina; ob njenem robu rastejo borovci v globini pa je sibirski mrz (do -50° C). Temu primerno je rastlinstvo: na dnu raste le še hmelj, na pobočjih sibirski bor.

Za planinsko podnebje (večinoma od 1000 do 2000 m) so značilni: nižja toplota, nižja vlažnost (suho podnebje), nižji zračni tlak in ojačeno sončno žarenje zlasti ultravijoličasto žarenje. Vse to ima učinek na ljudi in živali, ki živijo v planinskem podnebju. Zdravi in odporni so proti raznim okuženjem, ne poznajo rahlede (angške kostne bolezni), so telesno krepki in lepo razviti ne poznajo tuberkuloze. Zaradi manjšega zračnega pritiska je oziroma redkejša, tako je tudi zmanjšan pritisk kisika; prva posledica tega je pomnožitev rdečih krvnih teles (da se poveča ploskev, sprejemajoča za življenje potrebni kisik).

Na splošno je učink planinskega podnebja naslednji:

Spolno zdravstveno stanje se izboljša; vpliva ugodno na slabokrvnost; vpliva zdravno na tuberkulozo, kar je dandanes splošno znano za krotko in skopno tuberkulozo ni pa še dovolj znano za pljučno tuberkulozo, kar pa bo prinesla bližja bodočnost; vpliva ugodno tudi na druga obolenja sopol.

nih organov (bronhiektazije = razširjenje sopolnih cev); vpliva zdravilno na bronhialni astma (krč v pljučnih sopolnih cev), neugoden vpliv pa ima pri srčnih obolenjih (srčna hiba, zvišan tlak v žilah odvodnicah).

Obmorsko podnebje se odlikuje po svoji milobi, t.j. temperaturne razlike med dnevom in nočjo niso velike. Vzrok temu je velika vodna ploskev; morska voda hlapi, zadržuje sonce in se čez dan ogreva, ponoči pa oddaja toploto. Tako ob morju tudi poleti ni prevroče. Znak nad morskimi gladino je posebno čist in brez bakterij, morskod se je že pozdravil na pljučih po dolgotrajni vožnji na morju. Ker pa je na obali vsakega morja obilica različnih vrst vetrov, je morskob obala nevarna za prehlade in je ob njej mnogo tuberkuloze.

V nasprotju s tem podnebjem ima celinsko podnebje je popolnoma drugačen značaj. Na celini sonce hitro in močno greje zemljo, ki se po sončnem zapadu hitro ohladi. Dnevi so vroči, noči hladne. To se opazuje posebno dobro v Afriki. Čez dan je vroče kakor v peku, komaj pa sonce zaide, se moraš toplo odeli, da se ne prehladiš. Vlada se od obale proti notranosti dežele čimdalje bolj niža in tudi padavin je manj.

V tem pogledu je posebno značilno podnebje naše domovine. Od morskob obale do Karavank je mnogo več padavin (dvakrat toliko) kakor na primer v Korotinu; jasno je, da je stena Karavank tista, ki zadržuje veliko množico iz morja izhlapelave vode in namaka predele južno od Karavank. Znano je, da gozdovi zadržujejo mnogo vlage, so tako rekoč regulatorji za vlogo. Kjer ne gozdov v bližini, nastajajo obilni nalivi (Kras), kjer pa so gozdovi, je podnebje obvarovano pred nalivi in poplavi.

Za tropično podnebje so značilne deževne in sušne dobe. Padavine v deževni dobi so silne in neprestane (monsun v Vzhodni Aziji traja štiri mesece). V suhi dobi je silno vroče (do 80° C), zrak je prenapočen s plini, prahom in mikrobi, umrlivost je velika, zlasti za srčno kanjo, tropično anemijo, malarijo, gržo in črevnimi katarji. V suhi dobi vladajo močni vetrovi (narcati). Otroška umrlivost je velika obilica tuberkuloze poleg drugih tropskih bolezni (žolte groznice, spalne bolezni, kolere, kuge itd.).

Polarno podnebje je zelo mrzlo (do -70° C) in kaže dvojni letni čas: sončno (sonce ne zaide) in nočno polnočje. Vendar je to podnebje zdravno in črevnih kužnih bolezni, ni malarije. Prebivalstvo je redko in žive tamkaj po večini le pastirski narodi.

Zdravilno planinsko podnebje

Kakor smo videli, imamo Slovenci izrazita planinska podnebja. Slovenija ima poleg tega obilico gozdov, ki so glavna zaloga ozona. Niheden Slovenca, ki se količkaj oblije v naravi, bi ne moral zajeti tuberkuloze. Žal je ne bistvo (bolezen umazane zrak) zaradi danes še neznanosti; omenjamo neplaninske podnebne boje še ni zadostna zlasti še ni izpraznena ravna preventiva (zaščitna proti tuberkuloznemu obolenju).

Prebivalci nekaterih gorskih selišč so pri nas popolnoma brez tuberkuloze. Pri splošni razširjenosti tuberkuloze je to svetovna redkost. Visokovrška (nad 2000 m) zdravilna proti tuberkulozi, kakršna ima na primer Sveta (Davos, Arosa, St. Moritz itd.) se niso obnevali zlasti veliki reklami; ta podnebja imajo stare obilice planinskega sonca, so pa prestra (prenaporna) za obolenja človeka. Izbija je ustanovila obilice zračnih zdravilnih proti tuberkulozi: uspeh pa je 30%, kar je nezadostno in seveda predrago.

Dosleda pa je sijalen uspeh s tem, da osmjuje vso odprto tuberkulozo.

Po skušnjah podpisane je treba staviti na zdravilne za pljučno tuberkulozo naslednje zahteve: Zrak mora biti popolnoma čist, močno sončen in planinski (obilica ultravijoličastega žarenja) ter stalno zavalovan. Lega naj bo popolnoma zavarovana proti severnim in severovzhodnim vetrovom, v širini kraja je lahko tudi pod 1000 m. Primernost podnebja je treba ugotoviti (tuberkulinski preizkus, zlasti pa preizkus na bolnikih samih). Za tuberkulozo oboleni, ki imajo že trajno okvaro na pljučih, bi morali ostati v tem podnebju vse življenje s polno eksistenco (primerno delo). Vse to je primerno lahko izvršiti s pravilno organizacijo. Prostora je v Sloveniji ne samo za vso odprto tuberkulozo v Sloveniji, temveč tudi za tisočero obolenih mozcemov.

(Konec.)

Zapora uvoza in ljudsko zdravje

V Stockholmu so nedavno imeli kongres, na katerem so obravnavali gradivo, ki se tiče ljudskega zdravja. Po teh poročilih lahko sklepamo, da je neobzdran uvoz živil za Švedsko bolj škodljiv kakor koristen. Uvoz iz prekomorskih dežel namreč kaže, da je nastopilo prenasilenje z ogljikovimi hidrati na račun preskrbe z vitamini. Naraven instinkt, je dejal poročevalec na kongresu, znan higienik, ne vodi ljudi na pot pravilne prehrane. Klasičen dokaz za to resnico nudi bolezen beriberi, ki nastane zaradi tega, ker odvzamejo riževim zrnem vitaminov bogate luske, namesto da bi jih použili obenem z rižem. Podobni običaji v prehrani so pred sedanjo vojno močno oškodovali tudi odprmo silo švedskega ljudstva, ki je zlasti mnogo trpelo zaradi tuberkuloze.

S posebnim poudarkom se je na kongresu govorilo o naraščanju porabe mleka na Švedskem. V teku zadnjih treh let se je poraba mleka v tej deželi dvignila za 70 do 80%. Danes so razmere že tako daleč, da porabi vsak prebivalec Švedske najmanj pol litra mleka, navedeno pa cel liter na dan. Ta mera se lahko smatra za normalno porabo odraslega Šveda. Tej okolnosti gre hvala, da se je število smrtnih primerov pri 10.000 prebivalcih znižalo od 14 na 7, to je za polovico, medtem ko je značala umrlivost pred svetovno vojno 21 do 23 na 10.000 ljudi. 48.000 preiskav pri otrocih je tudi pokazalo, da je nadomestek kave z mlekom potopil število jetrnih infekcij od 30% na 2%!

To so važni nauki za dobo po sedanji vojni. Upoštevati pa je treba še neke druge koristne čimtelje. Predpisi o higieni silno omejujejo prenos določenih živalskih bolezni na človeka. Iz tega razloga povzročajo Švedi higieni blevov za domačo živino in transportni higieni največjo pozornost. Iskustva kaže, da čistost v hlevu resnično poveča produkcijo mleka pri kravah. Zgodilo se je, da je dala samo zaradi higienskih izboljšav ista čreda živine deset odstotkov več mleka, ki je razen tega imelo 0,2% več maslobo kakor prej, ko je žvelo govedo v neugodnejših higienskih okoliščinah.

Hugo je ostal svojemu ogromnemu teku zvest do pozne starosti. Ko mu je bilo sedemdeset let, ni vedel, kaj je bolehnost. Imel je navado govoriti: »Naravoslovje pozna tri velike želodce: morskega volka, raco in Viktorja Hugoja.« — Jules Claretie se je spominjal, da je nekoč pri čaju vzel v usta celo mandarino, v katero je vtaknil kos slankorja ter pogotnil vse skupaj, meso in olupek.

»To je železno telo,« opisuje Hugoja Edmond de Goncourt, »ohranil je vse zobe do smrti. Z njimi je lahko zmel brekvino kost.«

KAJ VEM? KAJ ZNAM?

61. Kaj je hipotenuza?
62. V katerem živilu dobimo največ škroba?
63. Katera igra je bila predhodna bridga?

64. Malo zimskega sporia.
Koliko ljudi uživa po vašem mnenju na spodnji sliki zimske čare?

65. Koliko so stari?
Oče in mati štejeta skupaj 92 let, mati in hči skupaj 62 let, oče in hči skupaj 68 let. Koliko let je vsakemu izmed njih?
Sklepajte na pamet!

Rešitve nalog 30. t. m.:
56. Prozelit je nekdo, ki je prestopil v

drugo stranko, posebno vero, »spreobrnjenec«.

57. Balada je bila prvotno plesna pesem (ital. ballare = plesati).

58. Telo, ki tehta na Zemlji 100 kg, bi tehtalo na Luni 16 kg, na Jupitru 256 kg, na Soncu 2830 kg.

59. Za vrtnarja cna.

Da zariše vrtnar v cvetlično gredo pravilno 3 m dolgo in 2 m široko elipso, napravi z napetimi vrvicama pravokotni križ z dolžino 3 m kot veliko os in širino 2 m kot malo os. Iz kraljišča male osi zariše s polumerom 1,5 m krožna loka na veliko os in dobi s tem gorišči elipse. V gorišči zabije dva količka in natakne nanje konca (zanjke) 3 m dolge vrvi. S tretjim količkom napne to vrv v poljubnem

kotu in držeč ta količek po koncu, da drsi ob napeti vrvi, zariše v gredo elipso.

Na enak način zariše elipso poljubnih dimenzij, samo da mora iz kraljišč male osi zarisati dva krožna loka, ki imata za polmer polovico daljši osi, da dobi gorišči elipse. Na količka v »goriščih« mora natakniti konca vrvi, ki je enaka dolžini daljši osi.

60. Križanka.

Vodoravno: 1. Matuzalem, 8. Iran, 9. va-za, 10. Rok, rok, 12. sak, 13. vir, 15. Va. (Virginia), 16. rosen, 18. tul, 19. dim, 21. šakal, 24. Ig, 26. rak, 27. na, 28. tat, 29. mir, 30. aj, 31. lek, 32. ta, 35. ista, 38. sove, 40. Cristobal.

Navpično: 1. Mirko, 2. Aron, 3. tak, 4. un, 5. las, 6. Ezav, 7. makar, 11. Vis, 13. volar, 14. redak, 16. ruš, 17. Nil, 20. T. tanic, 22. kazen, 23. karamel, 25. gaj, 27. nit, 33. iti, 34. bob, 36. s. r. l. (svojerodni), 37. As (arzen), 38. so, 39. Va.

SPORT

Na ostrem ovinku

Po XVIII. kolu vodi v diviziji A še zmerom Livorno pred Ambrosiano in Torino

Se dvanaest tedelj bo trajalo v glavni italijanski nogometni diviziji, preden bo vnovič oddan naslov državnega prvaka, toda kljub temu so zadnje tednje, ki je bila v celoti osemnajsta ali tretja v povratnem delu tekmovalca, poznavalci označevali kot oster ovinek, preko katerega je nadaljnja pot pač uspeha nekaterim, drugim pa ne. Kdo bi mogel reči, ali kateri izmed nedeljskih izidov ne bi bil sploh odločilen za končni vrstni red v tabeli?

Kaj je prinesla nedelja?

Na ostrem ovinku pri XVIII. postaji so predvsem srečno — in tudi zaslužno — ušla nevarnosti tri moštva, ki sedaj v gobjem redu — z eno točko razlike — zavzemajo prva tri mesta v razpredelnici, in sicer Livorno, Ambrosiano in Torino. Slednji se je ta dan otrese svojih sosedov Juventinec in glada preko obeh še poletnejših enajstoric pred seboj z najlepšimi nadami v bodočnost. Zanimiv in vse prej kakor pričakovani preokret je minula nedelja prinesla tudi obema predstavnikom Benetk in Vencenze. Oba sta — vsekakor na domačem dvorišču — zmagala z razliko treh golov in prav ob dvanaesti uri dokazala, da še ne mislita vreči puške v koruzo in je torej vprašanje, kdo bo ostal zadnji in predzadnji, prav za prav le še odprto. Se tri srečanja so bila na sporedu in tudi ta tri so zavzela marsikatero jezike. Najslabše med prizadetimi moštvi je odrezala Roma — zdaj pismo o 11 igralcih, ki niso državni grb na prsih in branijo čast trenutnega državnega prvaka —, ki si je dala v Milanu v drugi polovici igre naložiti štiri gole. Čeprav je bila že v vodstvu: ljudje so izgubili živce in spet gre njihova pot dalje navzdol. Drugi, ki jih tudi boli glava po nedeljskem nastopu, so igralci Lazia iz Rima, ki so žalostno zaigrali partijo z Barijem — brez zgoditka je potekla —, čeprav so imeli vse karte v rokah in še prisojeno enajstmetrovko, ki so jo v splošnem razburjenju lepo položili v roke nasprotnemu vratarju. Naša sosedna Triestina je gostovala v Bologni, in kdor je slišal za ocene Matos'cha in tovaršev v zadnji tekmi proti Laziu, je komaj upal, da se bodo Triestinci vrnili s celo kožo. In vendar so tudi v vroči Bologni rešili točko in si nekoliko opomogli z nedobrega mesta v tabeli, na katerem je sem in tja že grozilo najhujše.

Podrobni izidi nedeljskih tekem v diviziji A so bili takile:

V Vicenzi: Vicenza: Fiorentina 3:0, v Milanu: Milano: Roma 4:1, v Benetkah: Venezia: Genova 4:1, v Torinu: Torino: Juventus 2:0, v Genovi: Livorno: Liguria 2:1, v Bergamu: Ambrosiano: Atalanta 5:2, v Rimu: Lazio: Bari 0:0 in v Bologni: Bologna: Triestina 2:2.

Stanje v prvenstveni tabeli je do nadaljnjega naslednje:

1) Livorno 26, 2) Ambrosiana 25, 3) Torino 24, 4) Juventus 22, 5) do 9) Bologna, Genova, Milano, Lazio, Atalanta 19, 10) Fiorentina 18, 11) do 13) Roma, Triestina, Bari 14, 14) Liguria 13, 15) Venezia, 16) Vicenza 10 točk. (Roma in Liguria sta igrala eno tekmo manj!)

Stara rivala spet skupaj

Spezia in Pro Patria vodita z enakim številom točk v diviziji B

Tretjič je v letošnji konkurenci v diviziji B — to nedeljo je bilo na vrsti prvo povratno kolo — prišlo tako, da je vodilna Spezia dobila zasledovalca v neposredno bližino — z enakim številom točk. Dvakrat je že Pro Patria prevzela poveljstvo nad dolgo verigo 18 moštvev in dvakrat je morala že spet oditi v ozadje. V nedeljo je igrala doma in naložila nasprotniku skoraj pol tucat golov (brez vsakega na svoji strani), medtem ko je morala Spezia po gostanju v Pisu, kamor pa je šla zastoj. Težke naloge so imeli ta dan tudi Modena, Napoli, Brescia in Padova, toda razen slednje so jih vsi prestali uspešno.

Izidi in pregled iz tabele v naslednjem: Modena — Alessandria 3:1, Brescia — Novara 1:0, Pro Patria — Anconitana 5:0, Pisa — Spezia 1:0, Pescara — Padova 3:0, Savona — Mater 1:0, Fanfulla — Cremonese 2:1, Udinese — Palermo 1:0 in Napoli — Siena 2:0.

V tabeli sta na prvih dveh mestih Spezia in Pro Patria s 24 točkami, nato sledi Pisa s 23, za njo pa sta spet na enaki višini Napoli in Modena z 22 točkami. Na koncu tabele sta Siena in Mater, za dve tekmi pa so v tej diviziji še v zaostanku.

V diviziji C je bilo tudi tekem na kupe, prav tako v povratnem delu tekmovalca. Iz dolge vrste navajamo samo naslednje izidov: Pro Gorizia — Pavia 5:0, Ponziana — Mogliano 9:1, Fiumana — Ampezzo 7:1.

Tu in tam po svetu

V Cortini d'Ampezzo so v nedeljo zaključili velike smučarske prireditve z označbo modernega smučarskega petboja za lovoriko zlatih kolajni, ki so se jih udeležili vsi najbolj znani italijanski smučarji mednarodnega slovesa. Na sporedu je bilo vseh pet smučarskih disciplin, ki so bile ocenjene posebej, pa tudi skupno za glavno darilo. V slalomu se je v eni konkurenci uveljavil svetovni prvak Chieroni, v splošni oceni po tej disciplini pa je dobil največ točk Silvio Alverà. V tekni na okrog 16 km je bil najbolj uspešen Gerardi s časom 1:00:18.3 pred močnim A. Compagnonijem, v skupni oceni pa se je prenil na prvo mesto Alverov brat Carlo. V skokih za kombinacijo je uspelo znanemu skakalcu Da Colu zasesti prvo mesto z dvema skokoma do 67 in 59 m, toda odlični Alverà Carlo je bil že drugi za njim in je tako seveda odbral svoje najboljšje mesto v skupni oceni. Tudi v samostojnih skokih je zasedel prvo mesto isti tekmovalac z dvema skokoma do 59 in 57 m, medtem ko je favorit Da Col padel pri drugem na 64 m in prišel šele na 8. mesto. Svečani razdelitvi daril je prisostvoval tudi predsednik CONI-ja nac. svetnik Manganiello.

V Nürnbergu so v meddržavni tekmi v grško-rimski rokoborbi zmagali Nemci nad gosti iz Italije s 5:2.

Svickarski hokejaši na ledu so v nedeljo v Curihu zmagali nad madžarsko reprezentanco s 4:2 (3:0, 0:0, 1:2). Zmaga je bila dovolj tesna, toda čisto zaslužena, tako pravijo Svicarji.

V Bratislavskem mednarodnem tableteniškem turnirju so bili najbolj vgrani hrvatski predstavniki, ki so zmagali nad Nemci in Slovaki s 5:2 oziroma 5:1. Kakor znano, je hrvatske barve zastopal tudi naš ožji rojak Marinko. Na ostale rezultate in nekatere podrobnosti tega turnirja se bomo še povrnili.

Preteklo soboto in nedeljo so bile velike smučarske prireditve v Mariboru za vse podelzelo okrožje Maribora. Razen obeh alpskih disciplin so bili na sporedu tudi tek za moštvo in samostojni skoki. Udeležba je bila zelo številna iz vseh stajerskih krajev. Med posamezniki so se plasirali na najboljša mesta: v smuku Mlekusi iz Slov. Bistrice, v slalomu Petrun iz Brezna, v skupni oceni pa je dosegel največ točk Sevnikar iz Framja, ki je bil prej drugi v obeh konkurencah. Med moštvi je zmagalo najbolj izenačeno iz Slov. Bistrice, v skokih pa se je spet uveljavil pred vsemi že prej omenjeni Petrun.

Mnogo večjo smučarsko prireditev so imeli isto nedeljo blizu Inostoma, kjer so prav tako tekmovali v smuku na eni znanih stadardnih prog z 900 m višinske razlike. V glavni konkurenci med moškimi je bil najboljši neki domačin Negler, ki je preskušal progo v izredno dobrem času 3:37.8, med dekletki pa je letos ponovno dokazala svoje sposobnosti znana smučarka z Dunaja Proxau. Na prireditvi je bilo okrog 100 udeležencev.

Svickarski boksaarji, ki so v nedeljo visoko izgubili meddržavno tekmo z Nemci v Vratislavi, so se med petjo proti domu še enkrat pokazali na deska, to pot proti drugi garnituri domačinov v Görtzu. Gostje so zmagali z 9:7 točkami, pri čemer pa so Nemci dobili celo dve točki brez boja, ker eden svedov zaradi poškodbe sploh ni mogel v areno. Vsekakor so bili nemški nasprotniki v tem srečanju izbrani iz šibkejših moči.

Madžarska reprezentanca v hokeju na ledu se pripravila za zanimivo turnejo po tujini. Madžari bodo v času od 31. t. m. do 4. februarja odigrali meddržavno tekmo s Švicco v Curihu in nastopili še v Churu in Arosi, na povratku pa se bodo spogledali tudi z Nemci, in sicer dne 6. februarja z nemškim prvacom Riesaersee v Garmischu.

Znani hrvatski teniški igralec Drago Mitić, ki je lola leta uspešno vhitel teniški raket, je pa zdaj že prekoračil dobo največje gibčnosti, misli v bodoče poskusiti svojo srečo tudi v table-tenisu. Zanimivo bo slediti v tem primeru, koliko sta prav za prav povezana pravi tenis s tem njegovim malim sorodnikom.

V Carigradu bodo v kratkem začeli graditi velik sportni Stadion. Stroški za to moderno napravo bodo znašali okrog 3 milijone turških funtov.

NA SODISCU

Sodnik: »Zakaj ste tako premikastili tožitelja?»

Obtoženec: »Saj je on to sam želel.«

Sodnik: »Ne bodite nesramni!»

Obtoženec: »Gospod sodnik, to je gola resnica. Sedela sva skupaj v gostilni. Naenkrat me je začel zmerjati, jaz sem ga prijel in dvignil v zrak. Tedaj mi je pa rekel: »Ali me ne bo hitro izpustil!« No, in jaz sem ga ubogal...«

Naročnikom „Dobre knjige“ na Hrvatskem

Iz Zagreba nam sporočajo, da so te dni končno dobili prve naročene romane tudi naročniki »Dobre knjige« v Nezavisni Državi Hrvatski. Vsi so prejeli norveškega pisatelja Gulbrandsena krasno delo »In večno šume gozdovi«, večina od njih tudi švicarskega književnika Knittla sodobni roman »El hakim«.

Trdno upamo, da so s tem dokončno odstranjene začetne težkoče, ki so doslej ovirale dostavljanje romanov naročnikom »Dobre knjige« na Hrvatskem, in da bodo poslej tudi oni redno prejeli vse romane, kakor bodo izhajali. Ravno kar je kot četrta knjiga izšel roman »NESTANOVITNO SEČE«, nadvse zanimivo delo priljubljene italijanskega pisca Fraccarolija. V februarju bo sledil Jack Londonov roman »JERRY Z OTOKOVA«, v marcu pa Jacobsonov zgodovinski roman »BORBA Z BOGOVI«.

Naročniki za »Dobre knjige« se sprejemajo v Nezavisni državi Hrvatski za pol leta, to je za šest zaporednih romanov. Ako bi vsem sedanjim naročnikom ne mogli dostaviti tudi prvih dveh romanov (»Tiha voda« in »El hakim«), ki sta medtem že razprodana, bodo prizadeji v zameno dobili sedmi, odnosno osmi roman, tako da ne bo nihče oškodovan.

Naročnike sprejema še naprej trdka Press-Import, d. d., — Zagreb, Katančičeva 3, tel. 22557 in 22558. Naročnina znaša za šest knjig — vsak mesec izide en roman — samo 200 kun.

Vse naročnike »Dobre knjige« prosimo, naj nam oprostijo doseganje začetne težkoče ter nam ostanejo naklonjeni tudi v bodoče in opozarjajo na naše lepo in ceneno knjižno zbirko tudi svoje prijatelje in znance.

Poplava papirnatega denarja v Ameriki

Ameriški denarni obtok se je v zadnjih 7 tednih povečal še za eno milijardo dolarjev. Od leta 1934. je narasel od 5 na 15 milijard. Štiri petine novih bankovcev so prišle v promet po začetku sedanjega vojne. Poplava papirnatih dolarjev se širi zlasti v zadnjem času. Za porast od 6 na 7 milijard je rabil denarni obtok dobra tri leta, osmo milijardo je pa dosegel v enem letu, deveto v osemih mesecih, deseto v petih, 11 in 12 v štirih, 13 v 12 tednih, 14 v 9 tednih, zadnjo 15 kot rečeno v sedmih tednih.

Vzrok tako naglo naraščajočega denarnega obtoka je treba iskati pač v finančiranju vojne industrije. Amerika ima 12 emisijskih denarnih zavodov, ki spravijo v promet nove bankovce skoraj izključno na temelju stalno naraščajočega prejemanja državnih papirjev. Za začetka vojne se je povečal v Ameriki obtok papirnatih dolarjev za 10 milijard in ta proces se bo nedvomno še v večjo naglico nadaljeval.

Drzen pustolovec

Madžarska policija je aretirala enega najbolj rafiniranih pustolovcev, kar jih je imela zadnja leta v svojih zaporih. Zid Tibor Schulhof, rojen leta 1883. si je nakopal pod raznimi izmišljenimi imeni na glavo mnogo grehov. Zavzemal je družabne, gospodarske in politične položaje in zakrivil celo vrsto s leparij. V začetku sedanjega vojne se je dal krstiti in potem je živel pod imenom Jenő Kalman. Proglasil se je za doktorja in ustanovil posvetovalnico za pravne zadeve. Ko je prišla ta sleparija na dan se je preselil v Debrecin, kjer je pod imenom dr. Zoltana Benczika poučeval židovski verouk. Tam se je drugič poročil. Obdržal je pa tudi

svojo prvo ženo, ki jo je izdajal za svojo sestro.

V Debrecinu je napravil karijero. Postal je ravnatelj elektrarne, pozneje pa ravnatelj češke zavarovalnice in leta 1933. ravnatelj elektrarne v Peogradu. Potem se je lotil politike in postal je tudi novinar. Zaradi protizidovskega zakona so mu bili potrebni dokumenti Zoltana Benczika. Mož pod tem imenom res živi in je advokat. Schulhof je bil tako predzren, da je proglasil Benczika za svojega pravega sorodnika in zahteval od njega rodbinske dokumente. Končno je postal tajnik centralne za usnje. Lani so mu pa živci odpovedali. Napisal je svoj življenjski in ga izročil advokatu s prošnjo, naj ga pošlje državnemu tožilstvu. Advokat pa tega ni hotel storiti. Po ovadbi je pa prišla njegova burna preteklost na dan in Schulhof je bil aretiran.

Vojni vrtovi v Italiji

Takoj v začetku vojne so začeli v Italiji urejevati takozvane vojne vrtove, in to delo je hitro napredovalo. Prvotno so bili vojni vrtovi ukrepi proti angleškim sankcijam iz leta 1935. Bilo jih je okrog 36.000 in njihova skupna površina je znašala 1.5 milijona km². To je bil učinkovit boj proti gospodarskemu obleganju. Največji razmah so dosegli vojni vrtovi predlanskim in lani. Njih število je naraslo na 275.080 s skupno površino 47.5 milijonov km². Italijanski železničarji so pa v večernih urah in v prostem času obdelali vsi neobdelane zemljo na kolodvorih in železniških nasipih. Tako je dobila Italija še 12.7 milijonov km² obdelane zemlje. Na vojnih vrtovih pridelujejo v glavnem sočivje, krompir, pšenico in koruzo. Obenem so pa začeli v Italiji rediti v velikih množinah zajce. Leta 1935. je imela Italija 2.2 milijona domačih zajcev, zdaj jih ima pa že 17.5 milijonov.

JOSIP VERBIČ in TILKA DR. RANTOVA naznanjata vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, da se je njun brat, gospod

FRANC VERBIČ

učitelj v pokoju v Slavini

po dolgi mučni bolezni preselil v večnost.

Pogreb dragega pokojnika bo v sredo, dne 3. februarja t. l. ob ½ 3. uri popoldne z Zal — kapele sv. Petra — k Sv. Križu.

Ljubljana, dne 1. februarja 1943.

Vsem sorodnikom, prijateljem in znancem sporočamo žalostno vest, da je danes zjutraj ob 7.45 mirno v Gospodu zaspal moj iskrenoljubljeni mož oziroma očka, brat, stric in svak, gospod

FRANCE PIBER

zradnik Visokega komisarijata

Pogreb dragega pokojnika bo v sredo, dne 3. januarja 1943 ob 3. uri popoldne z Zal — kapele sv. Franciška — k Sv. Križu.

Ljubljana, Bled, Kranj, Wien, dne 1. februarja 1943.

Zalujoči:

SILVA, soproga — JANEZEK in METKA, otroka — ter ostalo sorodstvo

P. G. Wodehouse:

PODJETNI SAM

Humorističen roman

Mi pa nimamo skrivnosti pred potomstvom. Willoughby Braddock je bil brez samokresa. Toda če ni imel orožja, je imel pet prstov na desni roki, in z dvema izmed teh je segel v zadnji hlačni žep, kakor da bo v naslednjem hipu privlekel pištolo na svetlo. Willoughby Braddock ni bil pozabil veleumne zvijače, s katero je bil Soapy Molloy odvzel lordu Tilburyju tolikanj potrebno oblačilo. Preskusil jo je na Chimpu Twistu.

»Izvrhek človeške družbe!« je s tragičnim glasom dodal pozivu.

Ali bi bila ta nedolžna ukana pri zločincu divje naravi kaj zalegla, je vprašanje. K sreči pa Chimp Twist ni bil iz takega testa. Njegov pogum je imel korenine bolj v glavi kakor v srcu. Bil je človek, ki se je boječe ogibal vsakršnega telesnega nasilja, in dasi je o Braddockovi »pištoli« močno dvomil, ga vendar ni mikalo poskusiti svojo srečo v spopadu. Willoughby Braddock je bil herkulске rasti, štiri palce višji in šestdeset funtov težji od njega, in to mu je takoj pregnalo vsako misel na odpor.

Sicer se pa Chimp Twist tako in tako ne bi bil spoprijel z živo dušo, razen če bi bilo šlo za dojenčka v povojih ali za člana kake pritlikavske družine.

Umaknil se je do zidu in obslonel tako, bled kakor oprana cunjica. Pojavljanje gospoda Braddocka mu je bilo prizadejalo udarec, po kakršnih se človek dolgo, dolgo ne opomore.

»Pokvarjenec!« je dodal Braddock, da bi bila mera zvrhana.

Ta mah se je začel topot konja, ki je dirjal po stopnicah navzgor. Sam je planil v sobo kakor bomba.

»Kaj se je zgodilo?« je zavpil.

Gospod Braddock je z oprostljivim ponosom pokazal na ujetnika.

»Spet eden,« je rekel z namerno malomarnostjo.

»Ta mah sem ga zalotil.«

Sam je pogledal Chimpa, nato pa prijatelja »Bradderja«.

»Ali si neumen,« je rekel z neprikritim začudenjem. »Kaj ne vidiš, da je moj hlapec?«

»Kaj?«

»Moj hlapec, saj ti pravim.«

Willoughby Braddock je obstal kakor lipov bog. Toda kmalu se je opametoval. Čeprav ni mnogo vedel o dolžnostih hišnih hlapcev, se mu je vendar zdelo, da ne morejo biti tako daljnosežne.

»Če je hlapec, zakaj je potem razdiral pód?« je vprašal.

Sam je pogledal po tleh in šele zdaj opazil, kakšen posel je opravil njegov čudni »hlapec« za hišna dela. Na obrazu se mu je pokazal sum.

»Kaj pomeni to?« je vprašal in zapil oč v Chimpa.

»Kaj pomeni to?« je ponovil gospod Braddock. »To je pametna beseda!«

Chimpovi živci so se bili nekoliko popravili. Njegovi gibčni možgani so delovali na vso paro.

»Nikakega prestopka mi ne morete očitati,« je rekel s prepričanjem pravega strokovnjaka. »Saj stanujem v tej hiši... Nikjer nisem vlomil ključavnice... O, poznam zakone.«

»Kdo vas kaj vprašuje o zakonih!« je odvrnil Sam.

»Neko reč sem iskal,« je Chimp-turobno nadaljeval, »toda našel je nisem.«

»Torej poznate Finglassa?« ga je nepričakovano naskočil Sam.

Chimp se je grenko zasmejal.

»Na žalost sem ga poznal... Nisem pa vedel, da je tako rad vodil ljudi za nos.«

»Bradder,« je rekel Sam z nujnim glasom, »pred menoj je stanoval v tej hiši neki nepridiprav z imenom Finglass, in znano mi je, da je v zabavo zakopal plen svojih vlomov.«

»Sveti bog!« je vzkliknil Braddock. »Mar praviš to zares?«

»Si morda videl, da bi bil ta človek privlekel izpod deske kak zavoj?«

»Svojo dragoceno glavo lahko stavite, da nisem storil nič podobnega,« je Chimp grenko odvrnil.

»Zaklada ni več. Bolje je, da govorim odkrito, ko vidim, da vse veste. Stari Finky mi je pisal pismo, rekoč, da leži »mrtvak« pod tretjo desko v podu te sobe, začeniš od okna. Ali je bil zmešan ali se je

hotel ponorčevati iz mene, vam res ne morem povedati. Toliko drži, da nisem našel ničesar. Po tem takem je menda najbolje, da grem.«

»O, tega pa že ne, na mojo vero!« je zagrmel gospod Braddock.

»Pusti ga pustiti, naj gre k vragu,« je velikodušno rekel Sam. »Kaj pa počeva z njim?« Nato se je obrnil h Chimpu. Razočaranje »hlapca« za hišna dela je bilo tako očitno, da je imel nehote sočutje z njim. »Vi torej mislite, da je Finglass takrat ušel in odnesel zaklad s seboj?« ga je vprašal.

»Podoba je vsaj,« je Chimp odvrnil.

»A zakaj vam je potem pisal tisto pismo?«

»Menda se mu je zmešalo. Stari Finky je bil čudak.«

»Ali ne bi bilo mogoče, Sam, da bi bil odnesel zaklad oni drugi lopov?« se je ta mah oglašil gospod Braddock.

Sam je zmajal z glavo.

»Ne verjamem. Dosti bolj mogoče je, da zaklada sploh ni. Ni še dolgo, kar nas je obiskal neki vaš prijatelj,« je nadaljeval in se obrnil k Chimpu. »Mislim vsaj, da utegnete biti znanca. Predstavil se je kot Tomaž G. Gunn.«

»Vem, koga mislite,« je odvrnil Chimp. »Soapyja Molloya, to ubogo prazno bučo. Ta ga ne bi bil nikoli našel. Če »mrtvaka« tu spodaj ni, ga tudi drugod ne more biti. In zdaj bi bilo res bolje, da grem.«